

RAAP-NOTITIE 4569 (herziene eindversie)

Plangebied Drie Tolhekken 6 in Oosterwolde

Gemeente Ooststellingwerf
Archeologisch vooronderzoek: een
waarderend veldonderzoek

Archeologisch Adviesbureau

4000 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

250 na Chr.

1650 na Chr.

Colofon

Opdrachtgever: Provincie Fryslân

Titel: Plangebied Drie Tolhekken 6 in Oosterwolde, gemeente Ooststellingwerf; archeologisch vooronderzoek: een waarderend veldonderzoek

Status: herziene eindversie

Datum: 6 december 2013

Auteur: *drs. B.I. van Hoof*

Projectcode: OPDT / OPDT2

Bestandsnaam: NO4569_OPDT.doc

Projectleider: drs. B.I. van Hoof

Projectmedewerker: D. van den Berg

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: 422750 (OPDT) / 422945 (OPDT2)

ARCHIS-waarnemingsnummers: nog niet verleend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummers: 57972 (OPDT) / 58781 (OPDT2)

Autorisatie: drs. H.W. Veenstra

Bevoegde overheid: gemeente Oosterwolde

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2013

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

1.1 Administratieve gegevens

- *type onderzoek*: een waarderend veldonderzoek
- *bevoegde overheid*: provincie Fryslân
- *datum veldonderzoek*: 29-08-2013
- *locatie*:
 - *naam*: plangebied Drie Tolhekken 6
 - *plaats*: Oosterwolde
 - *ligging*: het plangebied ligt westelijk van Oosterwolde, direct ten zuiden van het kanaal De Tjonger en ten oosten van de N381.
 - *gemeente*: Ooststellingwerf
 - *provincie*: Fryslân
 - *toponiem*: De Horn
 - *oppervlakte plangebied*: circa 0,6 hectare
 - *kaartblad topografische kaart Nederland, schaal 1:25.000*: 11H
 - *centrumcoördinaten (X/Y)*: 213.420/556.690
- *afbakening onderzoekszone*: straal van 300 m rondom het plangebied
- *ARCHIS-vondstmeldingsnummer*: 422750
- *ARCHIS-waarnemingsnummer*: nog niet verleend
- *ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer*: 57972
- *documentatie*: de documentatie van het project wordt bij RAAP bewaard onder de projectcode OPDT en wordt met de vondsten binnen een termijn van twee jaar overgedragen aan het Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis.

1.2 Aanleiding en doelstelling

Het plangebied ligt binnen een voormalig beschermd archeologisch monument. Op basis van onderzoek uit 1988 en 2004 (zie § 2.3) is deze status echter vervallen. Bij de recente sloop van de bebouwing in het plangebied zijn vuurstenen artefacten gevonden in een deel van het voormalige monument dat nog niet intensief onderzocht was. Indien sprake is van een behoudenswaardige vindplaats, dan wordt deze door de nog uit te voeren sloop- en grondwerkzaamheden bedreigd. Daarom is op basis van een door de provincie Fryslân opgesteld Plan van Aanpak een waarderend booronderzoek uitgevoerd. De doelstelling van het onderzoek is het vaststellen van de archeologische waarde van de vindplaats. Hiertoe is inzicht in de bodemopbouw en de gaafheid ervan van belang en dient te worden onderzocht of in het terrein archeologische resten aanwezig zijn.

1.3 Onderzoeksvragen

1. Zijn de archeologisch relevante niveaus intact?
2. Bevinden zich vuurstenen artefacten in de archeologisch relevante niveaus?

3. Zo ja, wat is de aard en datering van de vuurstenen artefacten?
4. Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?
5. Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?

1.4 Randvoorwaarden

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)		1795	
Nieuwe tijd	B	1650	
	A	1500	
Middeleeuwen	Laat	1250	
	Vol	1050	
	Vroeg	Ottoons	900
		Karolingisch	725
		Merovingisch laat	525
		Merovingisch vroeg	450
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500	
	Jong B	16.000	
	Jong A	35.000	
	Midden	250.000	
	Oud		

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het plangebied valt binnen een voormalig beschermd archeologisch monument, waar in het verleden al veel onderzoek is gedaan. Het bureauonderzoek beperkt zich daarom tot een samenvatting van deze onderzoeken.

2.3 Archeologische gegevens

- *bekende archeologische vindplaatsen*: in het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS2) staan zes waarnemingen geregistreerd binnen een straal van 300 m rond het plangebied (tabel 2).

waarnemingsnr.	complextyp	datering	opmerking
12235 ca. 150 m ten zuiden van het plangebied	onbekend	Paleolithicum - Bronstijd	vuursteenvindplaats.
12241 ca. 100 m ten noordwesten van het plangebied	onbekend	Laat Neolithicum - Midden Bronstijd	complete vuurstenen dolk
12248 ca. 250 m ten noorden van het plangebied	nederzetting, onbepaald	Laat Paleolithicum	cultuurlaag
12249 ca. 150 m ten noorden van het plangebied	onbekend	Laat Paleolithicum - Laat Neolithicum	ca. 45 stuks (bewerkt) bot en gewei afkomstig uit een oude bedding van de Tjonger
12266 ca. 50 m ten zuiden van het plangebied	nederzetting, onbepaald	Paleolithicum - Neolithicum	Vuursteenvindplaats; strekt zich volgens de omschrijving in ARCHIS uit tot in onderhavig plangebied.
400067 ca. 25 m ten noorden van het plangebied	extractiekamp/nederzetting	Laat Paleolithicum - Vroege Bronstijd	voormalig AMK-terrein (CMA-code 11H-006)

Tabel 2. Overzicht van de bekende archeologische vindplaatsen in en rond het plangebied.

- *bekende archeologische gegevens uit andere bronnen*: het plangebied ligt binnen een voormalig beschermd archeologisch terrein (AMK-terrein; CMA-code 11H-006), dat bestaat uit een dekzandhoogte met een aan de west- en zuidzijde aansluitend laaggelegen gebied. Het plangebied ligt op het hoogste gedeelte van dit terrein, waar tot voor kort een veestal met bijbehorende opstallen stond. Op basis van de resultaten van twee onderzoeken (De Jager, 1989; De Haan, 2004; beide onderzoeken staan niet in ARCHIS aangegeven) is het terrein afgevoerd van de lijst van wettelijk beschermde monumenten. Volgens ARCHIS heeft het terrein nu geen archeologische status meer. Tijdens het eerste onderzoek (De Jager, 1989) was al geconstateerd dat in een groot deel van het

terrein de bodem diep is verstoord. Het tweede, meer gedetailleerde onderzoek (De Haan, 2004) bevestigde dit. Het terrein is geëgaliseerd, waardoor het oorspronkelijke reliëf vrijwel verdwenen is. In de drie boringen die gezet zijn in onderhavig plangebied bestond de ondergrond uit zandige beekdalafzettingen (boring 32) of zand met een tot in de C-horizont verstoorde podzolbodem (boringen 33 en 34). Door de bouw van de onder andere de veestal, kuilbulten en een mestreservoir is de bodem sterk verstoord. Daarom werden in dit gedeelte geen bewoningssporen meer verwacht. Ten oosten van de stal, net buiten onderhavig plangebied, bleek in enkele boringen nog sprake te zijn van een BC-horizont. Hier zijn megaboringen gezet, waarbij acht vuurstenen artefacten zijn gevonden. De meeste kwamen uit de bouwvoor. Slechts één kwam uit de C-horizont.

- *recente vondsten*: door de voormalige bewoner, de heer Tiesinga, zijn na de sloop van de bebouwing in het plangebied vele honderden vuurstenen artefacten gevonden. Ter hoogte van boring 34 bevond zich een concentratie.

2.4 Huidige en toekomstige situatie

Vanwege de ombouw van de N381 is het ten noordoosten van het plangebied gelegen woonhuis gesloopt. De veestal en opstallen binnen het plangebied liggen buiten het nieuwe tracé van de N381, maar tussen de provincie Fryslân en de nieuwe grondeigenaar was afgesproken dat ook hier de opstallen zouden worden gesloopt en het terrein vlak zou worden afgewerkt. Het onderzoek is uitgevoerd nadat de opstallen al waren gesloopt, maar het terrein nog niet vlak was afgewerkt. De recent ontdekte vindplaats wordt door de nog uit te voeren grondwerkzaamheden bedreigd.

2.6 Gespecificeerde archeologische verwachting/advies

- *archeologische verwachting*: in de directe omgeving van het plangebied zijn in het verleden bewoningsresten gevonden uit de periode Laat Paleolithicum tot mogelijk in de Bronstijd. Volgens voorgaande onderzoeken zou de bodem in het plangebied zo diep verstoord zijn dat hier geen archeologische resten meer werden verwacht. Uit de recente vondst van enkele vuurstenen artefacten blijkt dat er mogelijk toch nog een restant van een archeologische vondstlaag aanwezig is. De vondsten worden voornamelijk verwacht in de top van het dekzand. Vindplaatsen uit het Laat Paleolithicum kunnen mogelijk afgedekt zijn door dekzand, waardoor de vondstlaag zich op een dieper niveau bevindt.
- *archeologisch advies*: volgens de FAMKE (Friese Archeologische MonumentenKaart Extra; <http://www.fryslan.nl/famke>) is voor het plangebied voor de periode Steentijd-Bronstijd een waarderend onderzoek vuursteenvindplaats nodig. Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen wordt een karterend onderzoek 3 aanbevolen (historisch en karterend onderzoek). Volgens het door de provincie Fryslân opgestelde Plan van Aanpak (bijlage 2) dienen nabij de vondstlocatie zes megaboringen gezet te worden om de bodemopbouw te bepalen en de kans op vondsten te vergroten. Ter hoogte van de overige gesloopte opstallen dienen zes gutsboringen gezet te worden.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

- *positie boringen*: de boringen zijn gezet zoals aangegeven in het door de provincie Fryslân opgestelde Plan van Aanpak (bijlage 2). Om aan te sluiten op het onderzoek uit 2004 (De Haan, 2004) zijn de boringen genummerd van 96 t/m 107.
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor (2 cm diameter) en megaboor (Edelmanboor 15 cm diameter). Het met de megaboor opgeboorde zand is gezeefd over een zeef met een diameter van 2 mm. Het zeefresidu is macroscopisch onderzocht op archeologische indicatoren.
- *totaal aantal boringen*: 12, waarvan 7 megaboringen
- *minimaal geboorde diepte*: 0,5 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte*: 1,5 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989). De uitgebreide boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel) zijn opgenomen in bijlage 1.
- *X-/Y- en Z-coördinaten boringen gemeten met*: RTK-GPS

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

- *beschrijving laagopvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: de bodemopbouw in het plangebied bestaat veelal uit een verstoorde laag (matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, bruingrijs tot grijsbruin zand soms met zandbrokken) op (dek)zand (matig fijn, zwak siltig, licht-bruingeel tot lichtgrijsgeel zand, soms met wat ijzer en enkele siltlagen). Aan de zuidzijde van het plangebied (boringen 96 t/m 102) varieert de dikte van de verstoorde laag tussen 0,2 en 0,5 m. Aan de westzijde van het plangebied (boringen 103, 104 en 105) is de verstoorde laag 0,7 tot 1,2 m dik.

Onder de voormalige stal aan de oostzijde van het plangebied hebben mestkelders gelegen. In boring 107 is de bodem tot 1,45 m -Mv verstoord. hier bevindt zich onder de verstoring geen dekzand maar keileem (sterk zandige, grijze leem). Boring 106 is gezet in een circa 1 m brede strook tussen de voormalige mestkelders (oude voergang). In deze boring ligt het dekzand direct onder het maaiveld. Alleen in deze boring is nog een BC-horizont in de top van het dekzand aanwezig. Elders binnen het plangebied is het dekzand tot in de C-horizont verstoord.

Archeologie

Zowel de verstoorde laag als het onderliggende dekzand (tot ca. 0,2 m) is bemonsterd met de megaboor en gezeefd. In vier boringen zijn vuurstenen artefacten gevonden (tabel 3). Het meeste materiaal is afkomstig uit de verstoorde laag. Alleen de kling uit boring 106 is gevonden in het dekzand. Het vondstmateriaal kan niet nader gedateerd worden dan in de Steentijd.

boring	vondstnr.	artefact (vuursteen)	omschrijving/opmerkingen
98	1	1x afslag	uit verstoorde laag
100	2	1x verbrand fragment & 1x potlid	uit verstoorde laag
101	3	13x splinters en fragmenten & 1x mogelijke stekerafslag	uit verstoorde laag
106	4	1x kling	uit BC-horizont

Tabel 3. Overzicht van de archeologische indicatoren.

4 Conclusies en Aanbevelingen

4.1 Conclusies

In deze paragraaf worden de conclusies gegeven in de vorm van de antwoorden op de specifieke onderzoeksvragen (zie § 1.3).

1. *Zijn de archeologisch relevante niveaus intact?*

De top van het dekzand is niet meer intact. Alleen in boring 106 resteert nog een BC-horizont. Er zijn geen aanwijzingen dat zich in het dekzand nog een intact archeologisch niveau bevindt.

2. *Bevinden zich vuurstenen artefacten in de archeologisch relevante niveaus?*

Er zijn 18 vuurstenen artefacten gevonden. De meeste hiervan komen uit de verstoorde laag. Ook het door de heer Tiesinga verzamelde vondstmateriaal komt hieruit. Slechts één vondst komt uit het intacte dekzand.

3. *Zo ja, wat is de aard en datering van de vuurstenen artefacten?*

De vondsten bestaan uit kleine fragmenten en één wat grotere kling. Ze kunnen niet nader gedateerd worden dan in de Steentijd.

4. *Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?*

Uit de vondsten die zijn gedaan tijdens onderhavig onderzoek en de door de heer Tiesinga gedane vondsten blijkt dat in het plangebied nog veel vuurstenen artefacten zijn te verwachten. Deze zullen echter vrijwel allemaal in verstoorde context liggen.

5. *Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?*

Zie § 4.2: aanbevelingen.

4.2 Aanbevelingen

Gezien de mate van verstoring van het terrein wordt de vindplaats niet behoudenswaardig geacht. Vervolgonderzoek in het kader van de Archeologische MonumentenZorg (AMZ) is daarom niet nodig. Het is echter nog wel zinvol om vondstmateriaal te verzamelen om een idee te krijgen van de tijdsdiepte en functie van de vindplaats. Dit zou met vrijwilligers kunnen worden uitgevoerd, die onder leiding staan van een archeoloog. Om al het materiaal te verzamelen, dienen de vondstrijkste delen in enkele metervakken integraal te worden gezeefd. Het vondstmateriaal kan in het depot te Nuis worden uitgewerkt door deze vrijwilligers.

5 Zeefonderzoek

5.1 Administratieve gegevens

Het advies zoals geformuleerd in § 4.2 is door de bevoegde overheid overgenomen. Aangezien het hier geen onderzoek betreft binnen de AMZ-cyclus, is voorafgaand aan het onderzoek geen Programma van Eisen opgesteld.

- *bevoegde overheid*: provincie Fryslân
- *datum veldonderzoek*: 10 en 11 oktober 2013
- *ARCHIS-vondstmeldingsnummer*: 422750
- *ARCHIS-waarnemingsnummer*: nog niet verleend
- *ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer*: 57972
- *documentatie*: de documentatie van het project wordt bij RAAP bewaard onder de projectcode OPDT2 en wordt met de vondsten binnen een termijn van twee jaar overgedragen aan het Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis.
- *Het veldwerk is uitgevoerd in samenwerking met de volgende vrijwilligers*: Cobie van Dam, Joop Fraikin, Pieter de Jong, Johannes Meester, Herman van der Meulen, Tonie Spijkman en Lieuwe Tiesinga.

5.2 Methode

De zeefvakken zijn geplaatst in de vondstrijkste delen van het plangebied. Ten zuiden van de voormalige stal zijn 15 vakken onderzocht en negen vakken in de lijn van de oude voergang binnen deze stal. De vondsthoudende zandlaag is met een graafmachine in vakken van 1 x 1 m ontgraven. Het zand is vervolgens nat gezeefd over een zeef met een diameter van 3 mm. Het vondstmateriaal is in het veld verzameld uit het zeefresidu. Ook is er schaafsgewijs materiaal verzameld in een strook van 5 x 1 m.

In totaal zijn 24 vakken gezeefd (figuur 3). In twee vakken, beide binnen de oude voergang, bleek geen vondstmateriaal aanwezig te zijn. Voor de overige vakken is per vak een vondstnummer uitgegeven (tabel 4).

5.3 Resultaten

Aan de zuidzijde van de voormalige stal (vondstnummers 5 t/m 14 en 22 t/m 27) is het vondstmateriaal verzameld uit de circa 0,3 m dikke, verstoorde laag boven het dekzand. Uit de zeefvakken zijn 256 vuurstenen artefacten verzameld en 29 uit het schaafvak (vondstnummer 27). Binnen de verstoorde laag bleken podzolbrokken aanwezig te zijn. Dit is een extra aanwijzing dat het om een verstoorde vindplaats gaat en niet om aanvoer van grond van elders.

Binnen de oude voergang (vondstnummers 15 t/m 21) was geen verstoorde laag aanwezig en lag het dekzand direct aan de oppervlakte. Op twee locaties bleek nog een restant van een BC-horizont aanwezig te zijn. Deze delen zijn uitgezeefd. Hier zijn 101 vuurstenen artefacten verzameld. Vrijwel alle vondsten zijn afkomstig uit de BC-horizont. Uit de vakken met alleen een C-horizont (vondstnummers 18, 21 en de twee vondstloze vakken) zijn slechts enkele splinters verzameld.

vondstnr.	aantal	gewicht (gram)	opmerking
5	17	27,4	uit verstoorde laag
6	29	36,2	uit verstoorde laag
7	20	5,7	uit verstoorde laag
8	17	26,5	uit verstoorde laag
9	21	28,1	uit verstoorde laag
10	27	84,4	uit verstoorde laag
11	23	5,7	uit verstoorde laag
12	22	25,6	uit verstoorde laag
13	16	6,7	uit verstoorde laag
14	12	12,8	uit verstoorde laag
15	30	54,3	uit BC-horizont
16	21	18,4	uit BC-horizont
17	12	31,2	uit BC-horizont
18	2	0,1	uit C-horizont
19	6	20,0	uit BC-horizont
20	24	32,6	uit BC-horizont
21	6	0,6	uit C-horizont
22	7	75,1	uit verstoorde laag
23	2	0,6	uit verstoorde laag
24	12	9,3	uit verstoorde laag
25	14	9,6	uit verstoorde laag
26	17	11,6	uit verstoorde laag
27	29	91,5	uit verstoorde laag schaafovak
totaal	386	614,0	

Tabel 4. Overzicht verzamelde vuurstenen artefacten.

Door derden zijn in het kader van een milieukundig onderzoek enkele proefsleuven gegraven ten westen van de voormalige stal. Deze sleuven waren aangelegd tot op het dekzand. De profielen hiervan bevestigden hetgeen tijdens het booronderzoek is waargenomen. Overal was de bodem verstoord tot in de C-horizont. Het vlak is gecontroleerd op eventuele grondsporen. Deze zijn niet waargenomen.

5.4 Conclusies en aanbevelingen

De conclusies van het voorgaande booronderzoek blijven gehandhaafd. Binnen het plangebied bevindt zich een archeologische vindplaats, maar deze is sterk verstoord en wordt daarom niet behoudenswaardig geacht. De meest vondstrijke locaties zijn tijdens het zeefonderzoek onderzocht. Elders binnen het plangebied zal zich nog meer vondstmateriaal in de ondergrond bevinden, waarschijnlijk in verstoorde context. Het wordt niet verwacht dat onderzoek hiernaar nieuwe inzichten zal opleveren. Verder vervolgonderzoek binnen het plangebied wordt daarom niet aanbevolen.

Het vondstmateriaal is niet beschreven. Dit zal nog gedaan worden door de vrijwilligers nadat het is overgedragen aan het Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis. Pas na de uitwerking van het vondstmateriaal kunnen meer specifieke uitspraken gedaan worden over de datering en aard van de vindplaats.

Literatuur

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Jager, S.W., 1989. Niet-zichtbare archeologische elementen in de provincie Friesland: een revisie van de huidige overzichtskaart. *RAAP-rapport 33*. Stichting RAAP, Amsterdam.

Haan, M.J.A. de, 2004. *Formulier veldwerkregistratie CMA-nr. 11H-006*. ROB, Amersfoort.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Ligging van het plangebied (gearceerd); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Resultaten onderzoek.

Figuur 3. Ligging zeefvakken met vondstnummers.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

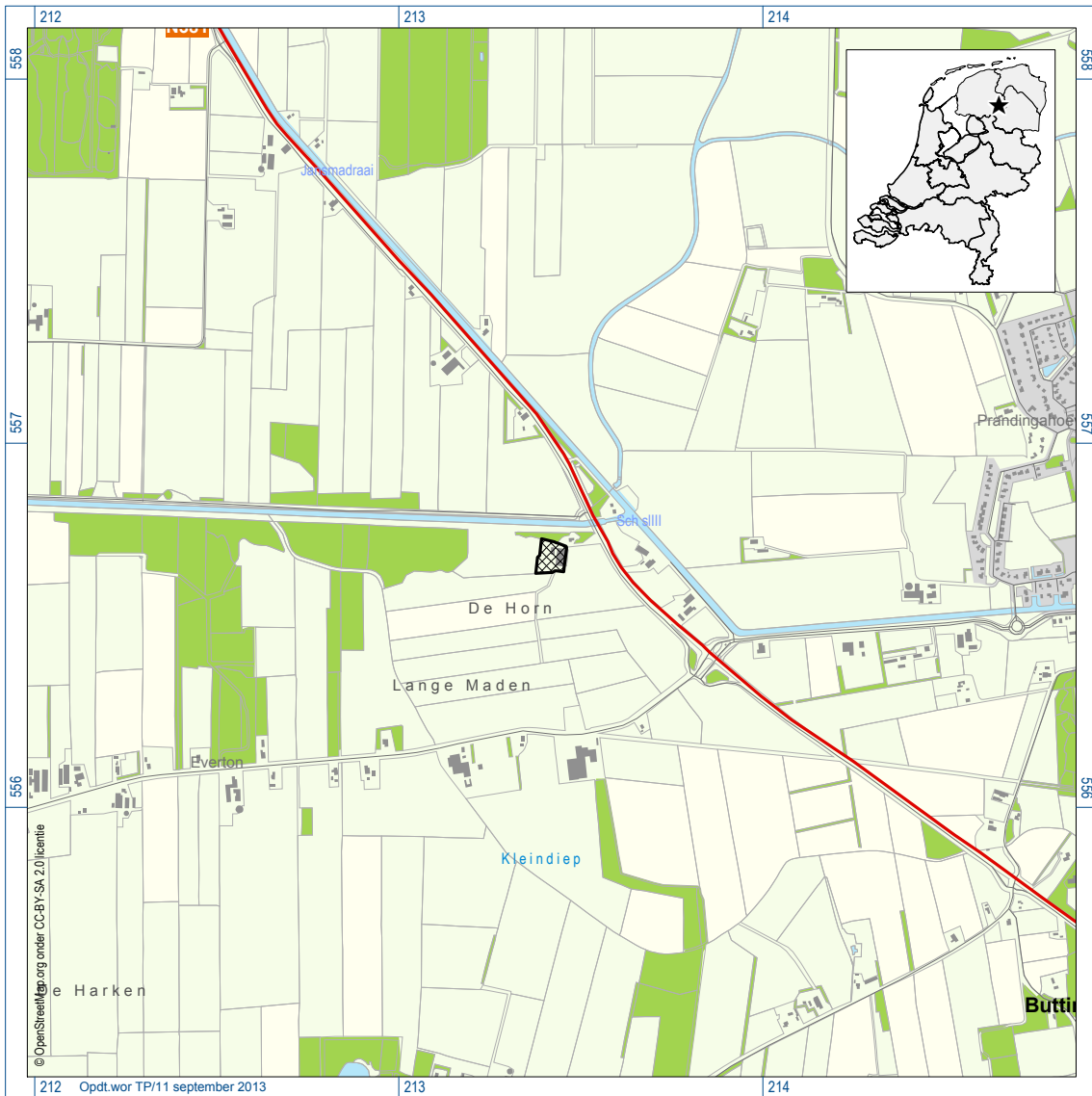
Tabel 2. Overzicht van de bekende archeologische vindplaatsen in en rond het plangebied.

Tabel 3. Overzicht van de archeologische indicatoren.

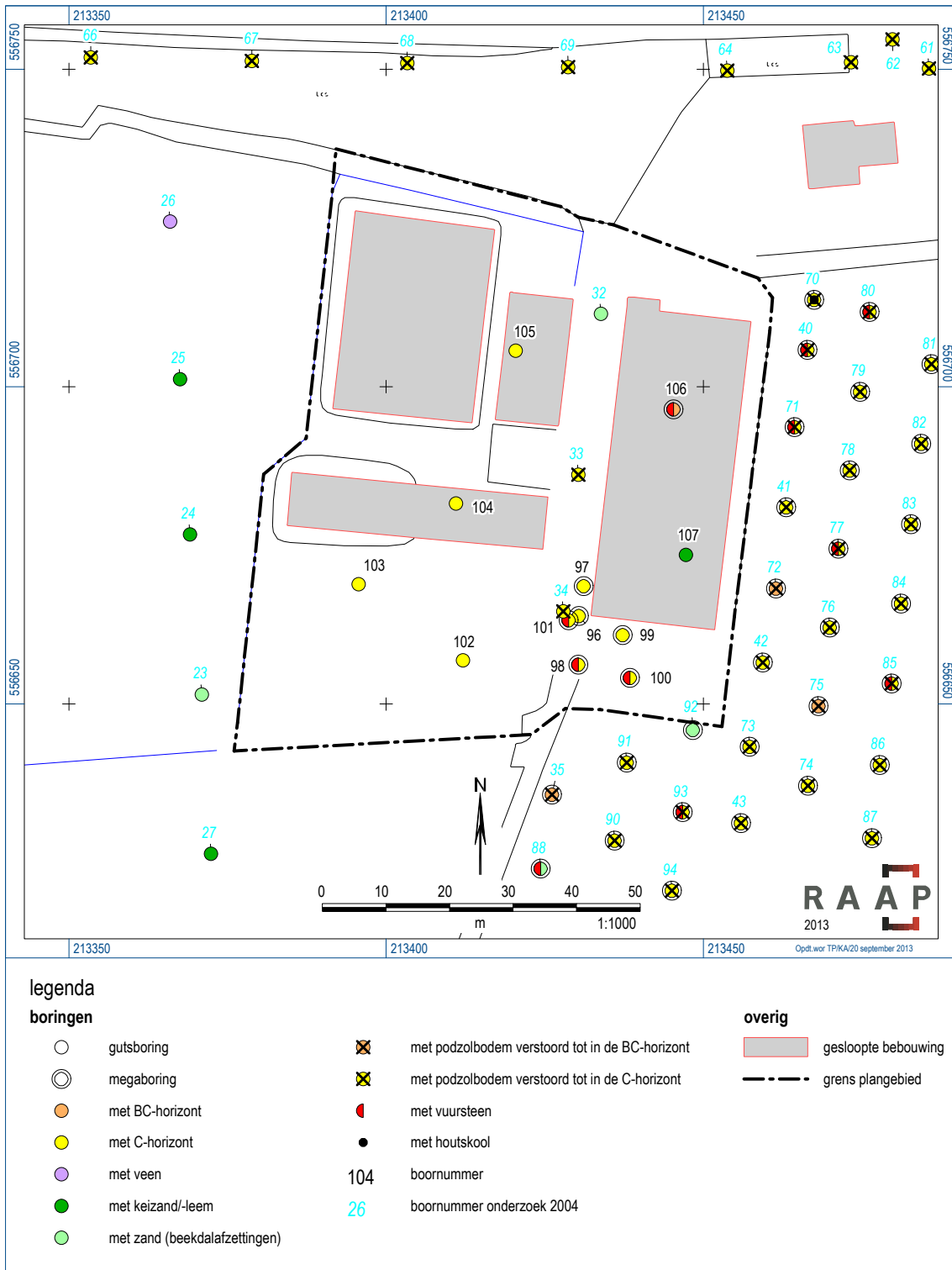
Tabel 4. Overzicht verzamelde vuurstenen artefacten.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel).

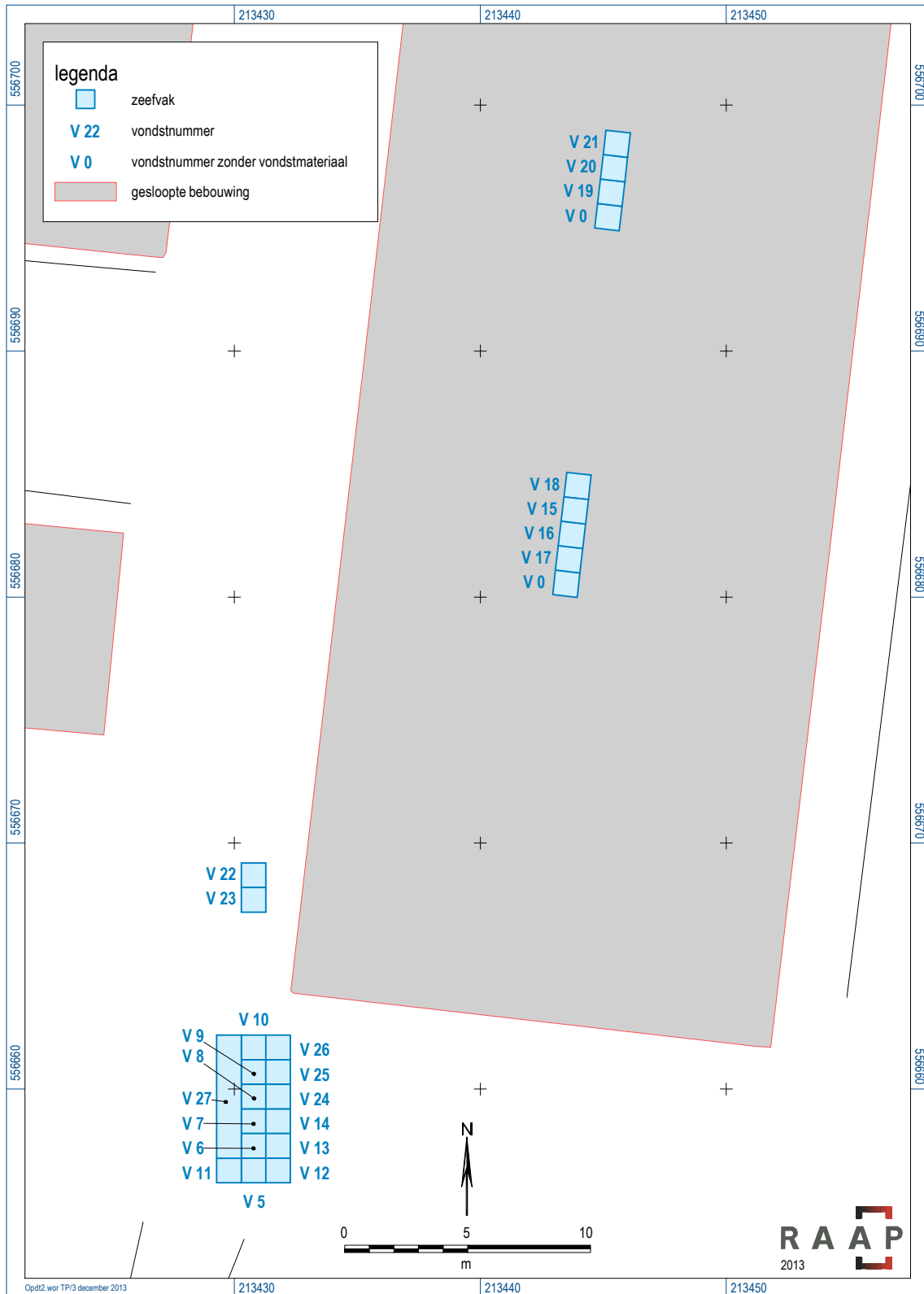
Bijlage 2. Plan van Aanpak.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (geraceerd); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Resultaten onderzoek.

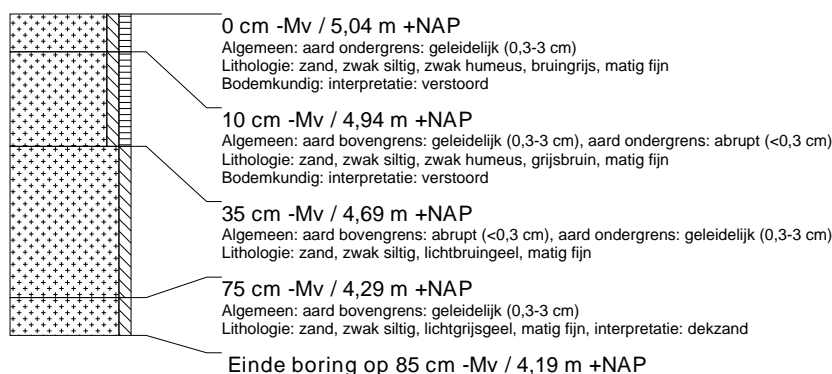

Figuur 3. Ligging zeefvakken met vondstnummers.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel)

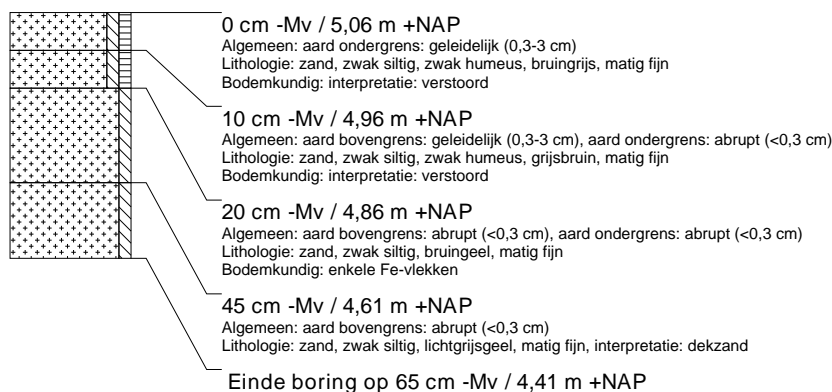
boring: OPDT-96

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.430,37, Y: 556.663,87, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 5,04, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

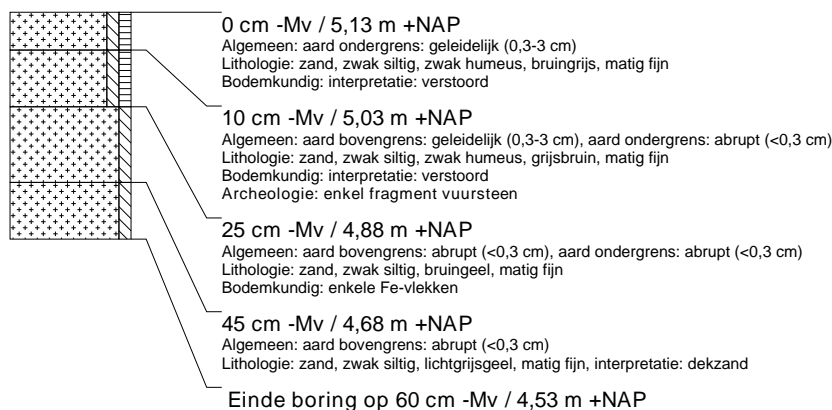
boring: OPDT-97

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.431,16, Y: 556.668,58, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 5,06, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

boring: OPDT-98

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.430,29, Y: 556.656,19, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 5,13, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

boring: OPDT-99

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.437,31, Y: 556.660,86, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 4,84, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

boring: OPDT-100

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.438,45, Y: 556.654,11, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 4,97, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

boring: OPDT-101

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.428,76, Y: 556.663,18, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 5,04, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

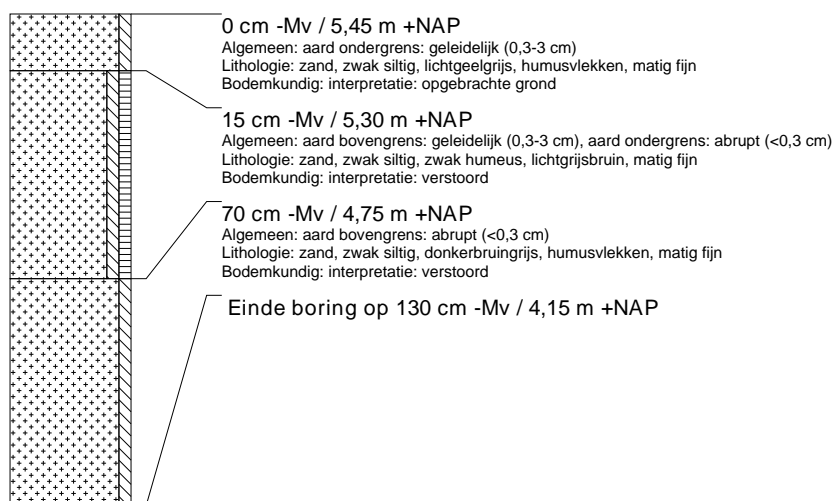
boring: OPDT-102

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.412,10, Y: 556.656,88, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 5,00, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

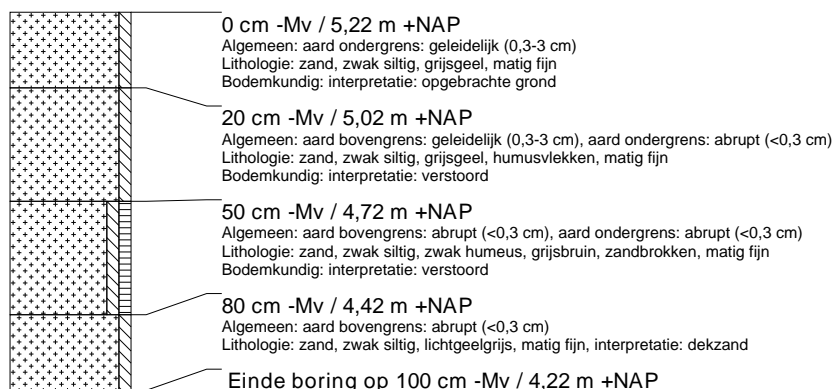
boring: OPDT-103

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.395,66, Y: 556.668,90, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 5,45, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

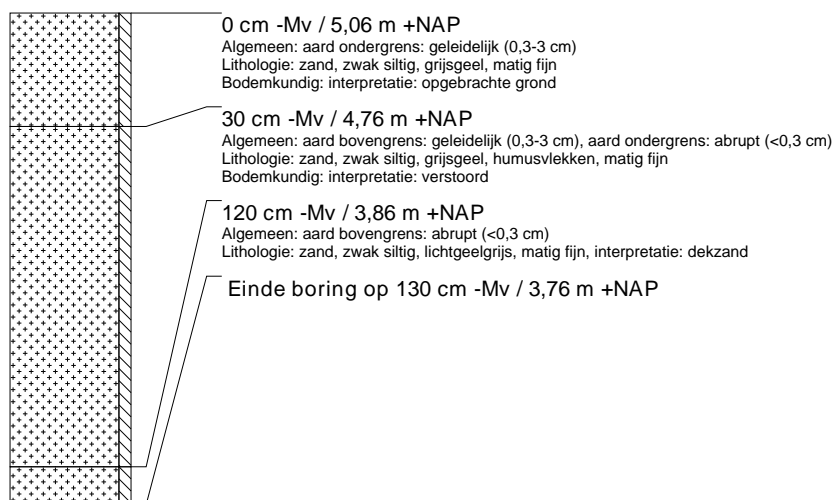
boring: OPDT-104

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.411,04, Y: 556.681,58, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 5,22, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

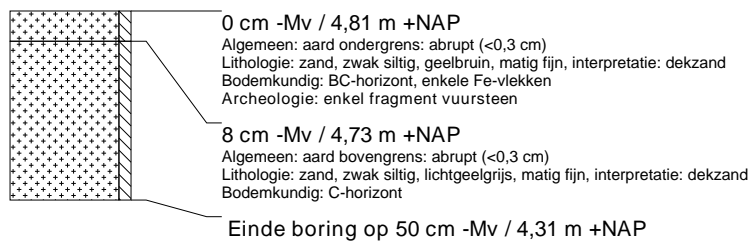
boring: OPDT-105

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.420,41, Y: 556.705,66, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 5,06, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

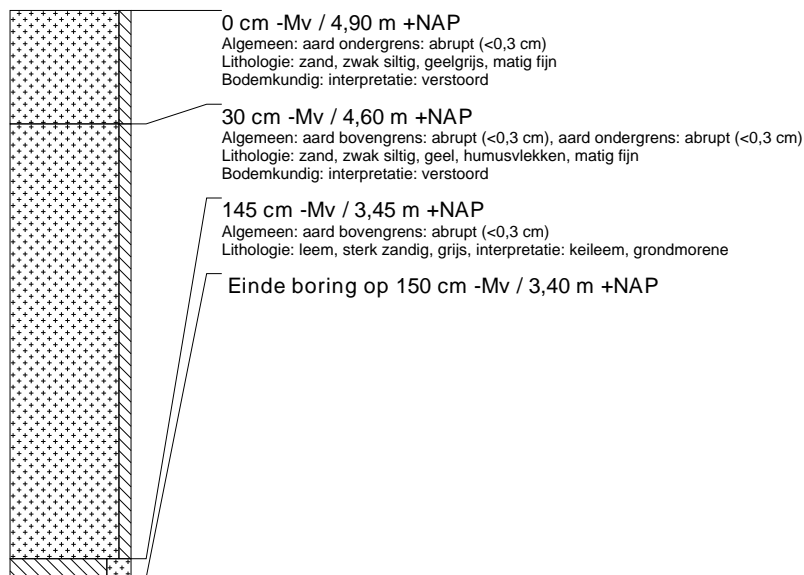
boring: OPDT-106

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.445,32, Y: 556.696,44, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 4,81, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

boring: OPDT-107

beschrijver: BVH/DB, datum: 29-8-2013, X: 213.447,26, Y: 556.673,50, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 11H, hoogte: 4,90, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: braak, provincie: Fryslân, gemeente: Ooststellingwerf, plaatsnaam: Oosterwolde, opdrachtgever: Provincie Fryslân, uitvoerder: RAAP Noord

Bijlage 2: Plan van Aanpak

Plan van aanpak booronderzoek Drie Tolhekken - Provincie Fryslân, 17 juli 2013

Onderzoeksgebied

De vondsten zijn gedaan ter hoogte van de voormalige stal (thans gesloopt) van de boerderij aan de Drie Tolhekken 6 te Oosterwolde, gelegen direct ten zuiden van de Tjonger of Kuinder.

Aard vindplaats

Het onderzoeksgebied betreft een bekende locatie van een vuursteenvindplaats. Op dit terrein zijn tweemaal archeologische vondsten gedaan: in de jaren '70 werden bij de aanleg van een waterleiding door de vindplaats vondsten uit het Laat-Paleolithicum gedaan, in 1993 werd nog een aantal fragmenten bewerkt vuursteen aangetroffen. Recentelijk heeft amateur-archeoloog Tiesing in het onderzoeksgebied opnieuw vondsten gedaan van de Laat-Paleolithische Federmessercultuur (voorheen Tjongercultuur).

Vooronderzoek

In 1988 werd door RAAP Archeologisch Adviesbureau een booronderzoek en oppervlaktekartering op het terrein uitgevoerd, op grond waarvan het terrein door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (toenmalige ROB) op de lijst van af te voeren monumenten is geplaatst. In 2004 volgde een intensiever booronderzoek door RAAP. Uit dit onderzoek bleek dat de bodem in het gehele monument, inclusief de bodem onder het depot van grond die afkomstig is van de aanleg van het Tjongerkanaal, dusdanig verstoord is dat de aanwezigheid van intacte bewoningssporen (vrijwel) uitgesloten moet worden geacht. Ook RAAP indiceert hiermee dat een wettelijke bescherming van het terrein niet gerechtvaardigd is.

Onderzoek

De nieuwe vondsten van Tiesing zijn gedaan ter hoogte van boring 34 van het onderzoek door RAAP in 2004 (zie kaartje luchtfoto en bijlage onderzoek RAAP). Omdat hier het boorgrid van RAAP in 2004 niet dicht genoeg is geweest, is besloten om een aanvullend booronderzoek uit te voeren. Hierbij worden ter hoogte van de vondstlocatie van Tiesing (dit is rond boorpunt 34 van RAAP) een aantal (6) megaboringen gezet om de bodemopbouw ter plaatse te inspecteren en de kans op het doen van nieuwe vondsten hier te verhogen. Ook worden ter hoogte van de overige afgebroken opstallen met een zo regelmatig mogelijke verspreiding nog een aantal (6) reguliere controleboringen gezet. In totaal dient in de offerte te worden uitgegaan van 12 boringen (6 mega, 6 gewoon). Tevens dient in de offerte een stelpost te worden opgenomen voor megaboringen (per stuk, inclusief rapportage), die – indien de boringen daar aanleiding toe geven – direct dienen te worden gezet.

Voorwaarden

De heer Tiesing dient bij het veldwerk aanwezig te zijn om de locatie van zijn Federmesservondsten aan te wijzen. Er is bij het afbreken van de stal en opstallen asbest aangetroffen. De heer S. Wheda van de Grontmij heeft de sloopwerkzaamheden begeleid en is exact op de hoogte van de locaties waas asbest is aangetroffen. Hij dient bij het onderzoek aanwezig te zijn om de asbestlocaties aan de uitvoerder aan te wijzen.